

Algemene toelichting

De Wet investeren in jongeren en handhaving

Op 1 oktober 2009 treedt de Wet investeren in jongeren (WIJ) in werking. Doelstelling van deze wet is de duurzame arbeidsparticipatie in regulier werk van jongeren tot 27 jaar. Om dit te bereiken is in de wet een recht op een zogenaamd werkleeraanbod vastgelegd. Het werkleerrecht berust op de uitgangspunt dat jongeren die goed geschoold zijn en over voldoende kwalificaties beschikken gemakkelijker aan het werk zullen komen en daardoor zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

De WIJ verplicht gemeenten om te investeren in de arbeidsinschakeling van alle jongeren, ook bij een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daartoe moeten gemeenten jongeren in beginsel een werkleeraanbod doen. Afgeleide van het werkleeraanbod is een inkomensvoorziening voor jongeren vanaf 18 jaar als de jongere onvoldoende inkomsten heeft. Deze inkomensvoorziening is alleen beschikbaar als het werkleeraanbod wegens in de persoon van de jongere gelegen of niet verwijtbare omstandigheden zijnerzijds geen optie is, dit aanbod onvoldoende inkomsten genereert of er nog geen werkleeraanbod kan worden gedaan. De samenhang tussen het werkleeraanbod enerzijds en de inkomensvoorziening anderzijds is een bepalend element in de WIJ.

De relatie tussen werken/leren en een uitkering is fundamenteel anders dan de WWB, waarbij het recht op bijstand vooropstaat met als afgeleide de plicht tot arbeidsparticipatie. Met de WIJ wordt een 'paradigmawisseling' beoogd: is het uitgangspunt in de WWB 'een uitkering, mits' in de WIJ is dit omgedraaid en geldt als uitgangspunt 'geen uitkering, tenzij'.

Waar het college de opdracht heeft gekregen om de WIJ uit te voeren, is het de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad om een vijftal verordeningen vast te stellen. De Handhavingsverordening is één van die verordeningen.

In artikel 12, eerste lid, onderdeel c, WIJ is vastgelegd dat de gemeenteraad bij verordening regels moet stellen over het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van de WIJ. De reikwijdte van de verordeningplicht lijkt beperkter te zijn dan die onder de WWB. In artikel 8a WWB is immers bepaald dat de gemeenteraad regels dient te stellen *voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand* alsmede van misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet. Artikel 12, eerste lid, onderdeel c, WIJ bevat niet de cursief gedrukte bewoordingen. Uit de beperkte wetshistorie kan worden afgeleid dat bedoeld is de gemeenteraad op te dragen om regels te stellen over het te voeren beleid op het gebied van fraudebestrijding. Vermoedelijk is de zinsnede 'voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van bijstand' geschrapt, omdat deze bewoordingen vaak (ten onrechte) zijn opgevat als opdracht om het terugvorderingsbeleid in een verordening vast te leggen, hetgeen evenwel een taak van het college is, getuige de beschikbare jurisprudentie (zie o.a. CRvB 30 januari 2007, LJN: AZ8022). Beoogd is hetzelfde te regelen als in artikel 8a WWB, nl. het vastleggen van regels over fraudebestrijding.

Met deze verordening wordt invulling gegeven aan de in artikel 12 van de Wet investeren in jongeren (WIJ) gegeven opdracht om regels te stellen met betrekking tot het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik van de Wet investeren in jongeren. Het behoort tot de gemeentelijke beleidsvrijheid om daarin eigen beleidskeuzes te maken. Het gemeentelijk beleid over misbruik en oneigenlijk gebruik in het kader van de WWB is reeds in de Handhavingsverordening vastgelegd. Vastgesteld is dat dit beleidskader ook toepasbaar is op de uitvoering van de WIJ. Mede gelet op de grote verwantschap tussen beide wetten wordt voorgesteld om het handhavingsbeleid voor de WIJ op te nemen in de Handhavingsverordening WWB. Deze krijgt daardoor ook een andere naam en zal voortaan 'Handhavingsverordening WWB en WIJ' heten

Het ligt voor de hand bij de vormgeving van het beleid m.b.t. fraudebestrijding in het kader van de WIJ aansluiting te zoeken bij het reeds geregelde en bestaande handhavingsbeleid in het kader van de WWB. Het handhavingsbeleid in het kader van de WIJ kan dan zonder veel problemen vastgelegd worden in de Handhavingsverordening WWB. Diverse argumenten pleiten daarvoor:

- efficiënt (één verordening in plaats van twee);
- WWB en WIJ kennen op dit punt veel verwantschap (juist om die reden en om de eenheid in beleid te waarborgen is één verordening gewenst);
- Het handhavingsbeleid in het kader van de WIJ zal niet of nauwelijks afwijken van dat in het kader van de WWB;
- De Handhavingsverordening heeft vaak een 'procedureel' karakter, dat wil zeggen dat in de verordening is opgenomen dat jaarlijks een handhavingsbeleidsplan wordt vastgesteld en naar dat plan wordt verwezen voor het beleid. Het beleid in het kader van de WIJ kan daar zonder problemen aan toegevoegd worden.

Gelet op het vorenstaande worden in de Handhavingsverordening WWB de volgende wijzigingen aangebracht.

In artikel 1 wordt na de woorden 'Wet Werk en Bijstand' de woorden: ' en de Wet investeren in jongeren' ingevoegd. In artikel 4 wordt de zinsnede " de verordening handhaving Wet Werk en Bijstand' vervangen door: 'Handhavingsverordening Wet Werk en Bijstand en Wet investeren in jongeren'.

Onder II wordt een nieuw aandachtspunt ingevoegd, dat luidt als volgt: ' – bestrijding van het misbruik van het werkleeraanbod', alsmede een zinsnede ingevoegd, dat luidt als volgt: 'in deze verordening wordt onder cliënt mede verstaan: de jongere als bedoeld in artikel 2 van de Wet investeren in jongeren'.